

A TUDOMÁNY KAPUJÁBAN

A HIVATÁSOS KATASZTRÓFAVÉDELMI SZERVEK HATÓSÁGI FELADATAINAK PREVENTÍV HATÁSA A KÁRESEMÉNYEK KIALAKULÁSÁRA

A szerző neve: dr. Lakatos Bence Roland tű. hadnagy

A szerző oktatási intézménye: Nemzeti Közszolgálati Egyetem katasztrófavédelem Msc/Katonai Műszaki Doktori Iskola PhD hallgatója

I. A katasztrófavédelem, mint nemzeti ügy

A védelem hatékony kialakításában véleményem szerint egy komplex felülről lefelé strukturált szervezeti háttérre és a különböző szintekhez rendelt szakképzett személyi állományra van szükség. Hiszen a katasztrófavédelmi szervezetrendszernek is a célkitűzése lehet Magyar Zoltán szavai, miszerint „*az emberek számára azt a tudatot és szilárd bizalmat kell megadni, hogy az állam egyrészt erős, másrészt, hogy az állam az övék.*”

A katasztrófavédelmi rendszer alapvetően három fontos feladat, illetve időszak köré csoportosul, ezek a megelőzés-felkészülés, a beavatkozás-mentés és a helyreállítás-újraépítés. [1]

Sajnos életünk során több esetben fordult, illetve fordul elő velünk, hogy minket, vagy embertársainkat detrimentum capio, azaz valamilyen kár ér. Ezen károk természetéből adódóan viszont megkülönböztethetjük azokat, amelyekben a hivatásos katasztrófavédelmi szervek közreműködése és beavatkozása indokolt. A beavatkozást véleményem szerint a megelőző, vagy a prevenció tevékenység jelentős mértékben tudja befolyásolja, így az első két időszak eredményességének a növelésében jelentős szerepet töltenek be a hatósági tevékenységet végzők. Ha a felkészülés során megfelelő hatósági hatáskörök, erők, eszközök, szakszerű eljárásrendek lettek kialakítva, akkor a hatékony védekezés egyfajta nagyfokú eredményesség mellett valósulhat meg.

A katasztrófavédelem, mint feladatról a jelentőségére való tekintettel a jogalkotó is megállapította, hogy „*nemzeti ügy*”, ami nem jelent mást, minthogy *a védelem a társadalom valamennyi szegmense közreműködésével valósul meg. A katasztrófavédelmi feladatok a legmagasabb szintű jogforrásra, azaz, az Alaptörvényre alapozva a jogalkotó által öndóli törvényben kerültek meghatározásra. A katasztrófavédelmi hatósági tevékenység egy integrált tevékenységet takar, amit a szó jelentését nézve egyfajta rendszerbe illesztést jelent.* [2]

A szakterületek között a hatósági tevékenységnek ezt a fajta szemlélet módot kell tükröznie a hatékony és eredményes célok elérése érdekében.

Véleményem szerint a hatósági tevékenységünk integráltságát jelenti ez a fajta a szakterületeket összekötő hatósági funkció, mely egyben a célkitűzések megvalósíthatóságát biztosítja. A katasztrófavédelem alapvető célja a jogalkotói szándékkal összhangban megköveteli a komplex szakterületeket átívelő hatósági gondolkodásmódot, mivel egy-egy probléma több szakterületet érinthet, amelyek tekintetében komplex döntések meghozatala válhat szükségessé.

1.sz. ábra: A katasztrófavédelmi szakterületek és a hatósági tevékenysége közötti kapcsolatrendszer, forrás: szerző

A tűzvédelmi feladatrendszer egyes részterületei szoros összefüggésben és kölcsönhatásban vannak egymással. A tűzvédelmi hatósági feladatok nem megfelelő végzése káresemény, katasztrófaveszély kialakulásának veszélyét hordozhatja magában. [3]

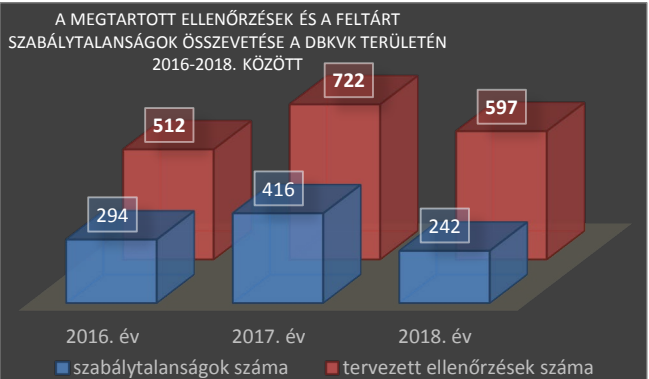
Az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról szóló 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet tekinthető a tűzmelegelőzési hatósági munka tízparancsolatának, míg az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény pedig magának a hozzákapcsolódó biblíának.

A Hajdú-Bihar Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Debreceni Katasztrófavédelmi Kirendeltsége (a továbbiakban: Debreceni KVK) helyi hatáskörű, államigazgatási, rendvédelmi szerv. [4] A kirendeltség a feladatait a vonatkozó jogszabályok alapján hajtja végre. Az egyik legfontosabb útját az, hogy már a hatósági ügy és a hatósági ellenőrzés

különbözik egymástól. A hatósági ellenőrzés megelőzi a hatósági ügyet, s csak abban az esetben kerül sor az eljárás megindítására, ha az ellenőrzés hiányosságot tárt fel.

II. A hatósági tevékenység preventív hatása a számok tükrében

Az elmúlt 3 évben a Debreceni KVK területén a tűzvédelmi szakterületen a tervezett ellenőrzések és a feltárt szabálytalanságok az alábbiak szerint alakultak:

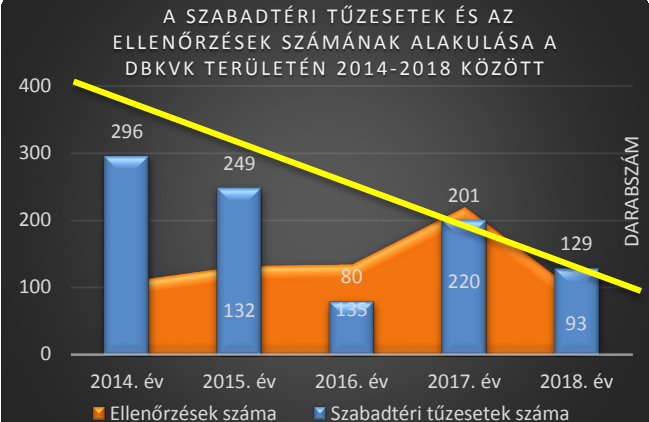

2.sz. ábra: A 2016-2018. között megtartott tervezett ellenőrzések és szabálytalanságok száma a DB KVK területén, forrás: szerző

Az elmúlt 3 év során megtartott ellenőrzésekhez viszonyítva a feltárt szabálytalanságok/hiányosságok száma kb. 57 %-os volt. Azokban a létesítményekben, ahol a korábbi évek folyamán bármilyen hatósági tevékenység elvégzése során már ellenőrzés vagy szemle keretében vizsgálva voltak, ott lényegesen kevesebb, mindössze kb. 11 % volt a hiányosságok száma, melyek többsége az emberi mulasztásra volt visszavezethető, viszont a létesítmény biztonságát egy káresemény során nem veszélyeztették volna jelentős mértékben. A hatósági tevékenységünk során megállapításra került, hogy a hiányosságok magasabb számban jelentkeznek azokban a létesítményekben, ahol korábban nem volt még eljárási tevékenység, illetve amelyek a társhatóságok engedélyezési eljárását mellőzve a szükséges engedélyek hiányában végezték a tevékenységüket.

Nem tekinthetünk a tűzvédelmi hatósági feladatokra úgy, mint egy szükségszerű rosszra, mivel az ügyfelekkel, illetve minden állampolgárral meg kell értenünk azt, hogy ezek az előírások csak és kizárólag az ő és a mi biztonságunkat szolgálják. Ezért minden évben az illetékeségi területünkön tevékenykedő közbiztonsági referensek részére oktatást, illetve valamennyi önkormányzat részére tájékoztató anyagokat készítünk azzal a céllal, hogy felhívassuk a figyelmüket az aktuális veszélyekre. Az elmúlt év ugyanezen időszakához képest megállapítható, hogy idén ezen tájékoztatásoknak, valamint az avar- és kerti hulladék égetésről szóló önkormányzati rendeleteknek a szakmai felülvizsgálati javaslatainak a megtételét követően az önkormányzatok közigazgatási határain belül kialakuló avartüzek száma csökkenő tendenciát kezdett mutatni, így megint csökkenthető volt a hatósági megelőző, tájékoztató tevékenységnek köszönhetően a káresemények száma. A szabadtéri tűzzel veszélyeztetett területek vonatkozásában a káresemények és a lefolytatott ellenőrzések száma a hatósági tevékenységnek köszönhetően az alábbiak szerint alakult:

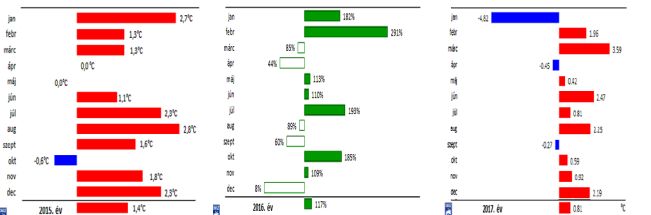
kialakuló avartüzek száma csökkenő tendenciát kezdett mutatni, így megint csökkenthető volt a hatósági megelőző, tájékoztató tevékenységnek köszönhetően a káresemények száma. A szabadtéri tűzzel veszélyeztetett területek vonatkozásában a káresemények és a lefolytatott ellenőrzések száma a hatósági tevékenységnek köszönhetően az alábbiak szerint alakult:

3.sz. ábra: A szabadtéri tüzesetek és a hozzájuk kapcsolódó ellenőrzések számának alakulása 2014-2018. között a DB KVK területén, forrás: szerző

A fenti adatokból látható, hogy a szabadtéri kockázati helyszíneken lefolytatott ellenőrzések, valamint a preventív eljárási cselekmények, tájékoztatók hatása és a keletkezett tüzesetek összefüggésben vannak egymással. A végrehajtott ellenőrzések, valamint a keletkezett tüzeseteket követő szankciók alkalmazása megelőző jelleggel bír. Az adatokból látható, hogy 2016. évben az elmúlt öt év legalacsonyabb számú szabadtéri tüzesete következett be, ez abból adódott, hogy a szabadtéri tüzesetek kialakulása a legtöbb esetben emberi mulasztás következménye, melyet a természet pozitív és negatív irányban is befolyásolni tud. Az Országos Meteorológiai Szolgálat statisztikai adataiból láthatjuk, hogy 2016. év május, június, júliusa az elmúlt 30 év viszonylatában jelentős csapadék hullott, ezért a szabadtéri tűzzel érintett öt hónap közül háromban is

jelentősebb csapadék hullott, mely a káresemények száma vonatkozásában az ellenőrzések preventív hatását felerősítette a természet „jótékony” hatása.

4.sz. ábra: Az országos havi középhőmérséklet eltérése a sokévi (1981-2010-es) átlagtol 2015 és 2017-ben, valamint a havi csapadékösszegek 2016-ban az 1981-2010-es évek normál százalékában, forrás:

https://www.met.hu/eghajlat/magyarorszag_eghajlata/eghajlati_visszatekinto/elmult_evek_idoj_arasa/main.php?no=1&ful=csapadek 2018.11.05. 13.30

A fenti táblázat adataiból is láthatjuk, hogy a 2016. évhez képest mind előtte, mind utána jelentősebb számban fordultak elő. Az országos havi középhőmérsékletek a szabadtéri tűzzel veszélyeztetett hónapokban jelentősen eltértek, hiszen a magasabb hőmérséklet mellett kevesebb csapadék hullott.

Az egészségügyi, a szociális, a művelődési és a szállás jellegű létesítmények tekintetében is megvizsgáltam az ellenőrzések számának és az ilyen jellegű létesítmények területén történt káresemények száma közötti összefüggéseket. A 2014-2018. közötti időszak utolsó két évében mind az egészségügyi, szociális, mind a szállás jellegű létesítmények tekintetében is átfogó ellenőrzési sorozatot hajtottunk végre. Az alábbiak szerint alakult az ellenőrzések és a káresemények száma:

5.sz. ábra: Az egészségügyi, a szociális, a művelődési és a szállás jellegű létesítmények tekintetében felmerülő káresemények és a hatósági ellenőrzések száma 2014-2018 közötti összefüggés DB KVK területén, forrás: szerző

Az országban valamennyi hatósági területen véleményem szerint a prevenció sikeres végrehajtása érdekében szükséges a tájékoztatások minél szélesebb körű alkalmazása a rendelkezésre álló technikai eszközök és a közösségi média bevonása által. Nem a büntetés, hanem a megelőzés, a helyes magatartási normákra való figyelemfelhívás által válhat elérhetővé a célunk.

Az idézett gondolatot a mindennapi munkánkra és a munkánk során velünk kapcsolatba kerülő civilekre vetítve láthatjuk, hogy valóban minél szélesebb körben terjesztjük az ismereteinket, annál magasabb szintű biztonságot tudunk elérni. Minél magasabb tudással rendelkezünk munkánk során, annál hatékonyabb hatósági ügyintézővé tudunk válni, és ez által hasznosabb tagjai lehetünk társadalmunknak.

Kijelenthetem a munkám és a kutatásom során vizsgáltak alapján, hogy a hatósági tevékenység preventív, megelőző hatással bír a káresemények számának az alakulásában, valamint ugyanezen hatás jelentkezik a beavatkozás során a tűzoltói feladatokat ellátó társaink életének, testi épségének, egészségének a védelme tekintetében is.

Záró gondolatként pedig meg szeretném jegyezni, hogy a munkám során is próbálom azt a szemléletet követni, amit L. Ron Hubbard a munka problémái című könyvében is papírra vetett, miszerint „a biztonság hiánya a tudás hiányában áll fenn.”

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- [1] AMBRUSZ József; ENDRŐDI István; PELLÉRDİ Rezső (2016): A katasztrófák következményei felszámolásának vezetés-irányítási rendszere. Hadmérnök, 11. évf. 1. sz. 64–78. ISSN 1788-1919
- [2] ENDRŐDI István (2013): A katasztrófavédelem feladat-és szervezetrendszere, NKE, Budapest, 4. o.
- [3] KÁTAI-URBÁN Lajos (2015): Veszélyes üzemekkel kapcsolatos iparbiztonsági jog-, intézmény és eszközrendszer fejlesztése Magyarországon, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 6. o. ISBN 9786155057526
- [4] LAKATOS Bence R.; TEKNŐS László (2019): Az „új” eljárási törvény eddigi, valamint a jövőben hatályosuló szankció törvény várható hatása a hivatásos katasztrófavédelmi szervek hatósági tevékenységére. Védelem Tudomány, IV. évf. 4. sz. 167-180. ISSN 2498-6194

1., 2., 3., 5. számú ábrák: készítette dr. Lakatos Bence R., diagramok adatainak forrása a HADAR rendszer, 4. számú ábra: lásd az ábra alatt

